

Er komt een grote stroom vluchtelingen uit Oekraïne naar Nederland. Iedere veiligheidsregio heeft al de opgave gekregen om op zeer korte termijn 1000 vluchtelingen op te vangen en dat zal zeer waarschijnlijk worden verhoogd naar 2000. Dus ook in jouw Scoutingregio zullen vluchtelingen worden opgevangen, waaronder een groot aantal kinderen.

Er zullen Scoutinggroepen en -regio's zijn die graag iets willen doen voor deze kinderen. Dat zou kunnen door activiteiten te organiseren voor deze kinderen. Het is goed om dit verstandig aan te pakken en niet in alle goedheid en spontaniteit onvoorbereid activiteiten te organiseren. Scoutingregio ZON heeft in 2015 activiteiten georganiseerd voor vluchtelingen uit Syrië en in 2021 voor vluchtelingen uit Afghanistan die verbleven in AZC Heumensoord. Hun ervaringen zijn de basis voor dit advies en tips voor Scoutinggroepen en -regio's die iets vergelijkbaars willen doen.

Vorm van opvang van vluchtelingen

Bedenk dat de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne anders wordt georganiseerd dan destijds bij vluchtelingen uit Syrië (2015) en Afghanistan (2021). De Europese Unie heeft de vluchtelingen uit Oekraïne een aparte status gegeven. Ze hoeven geen asiel of verblijfsvergunning aan te vragen. Het is mogelijk dat vluchtelingen onderdak vinden bij particulieren, maar er zijn ook al locaties aangewezen waar grote groepen vluchtelingen worden opgevangen.

Dat betekent dus dat de kinderen verspreid over je woonplaats kunnen verblijven. Het is ook de vraag of ze behoefte hebben aan activiteiten. De activiteiten in Heumensoord hadden als doel om de kinderen afwisseling en afleiding te bieden. Een AZC biedt kinderen niet veel, kinderen gaan niet even bij vriendjes spelen, familiebezoek is er niet. Dat kan anders zijn als ze bij een Nederlands gezin of op een opvanglocatie verblijven en voor een groot deel kunnen deelnemen aan het dagelijks leven. De vluchtelingen krijgen na de eerste noodopvang de mogelijkheid om te werken en kinderen kunnen onderwijs volgen.

In dit advies richten we ons voornamelijk op de kinderen die op opvanglocaties verblijven.

Vluchtelingenwerk en opvanglocaties

Neem contact op met je lokale organisatie van Vluchtelingenwerk. Over het algemeen coördineert de lokale organisatie van Vluchtelingenwerk in jouw plaats de opvang. Deze organisatie weet wie waar verblijft. Zij weten ook of er kinderen zijn en of er behoefte is aan activiteiten. Bedenk dat je als Scouting niet de enige bent die de kinderen iets wil bieden. Vluchtelingenwerk heeft daarin het overzicht.

Loop ook niet zomaar een opvanglocatie op. De organisatie doet er alles aan om de rust en orde op zo'n locatie te bewaren. Daarvoor zijn – ook voor de veiligheid – allerlei regels. Meld je bij een aanspreekpunt of – als die er is – een activiteitencoördinator.

Vast team in Scoutinggroep of -regio

Een keer of zeer onregelmatig een activiteit organiseren heeft niet veel zin. Realiseer je dat de vluchtelingen voor langere tijd of misschien permanent in Nederland kunnen verblijven. Ze hebben onzekerheid over hun nabije toekomst. Door op vaste momenten in de week iets te organiseren, hebben ze zekerheid en iets om naar uit te kijken. Je moet er ook rekening mee houden dat het voor langere tijd is.

Een structurele aanpak is dus belangrijk. Dat begint door een vast stafteam samen te stellen en deze goed in te passen in je Scoutinggroep of -regio. Het groepsbestuur of regiobestuur kan het stafteam

aanstellen, zodat het team een officiële status krijgt. Dit is zinvol vanwege aansprakelijkheid en financiën, maar ook vanwege toegang tot middelen en voor communicatie naar de eigen leden en naar instanties. Tip: Geef het team een naam om dat te bekrachtigen.

Stel een centraal team samen van twee coördinatoren en enkele teamleden. Vorm een poel van vrijwilligers voor de uitvoering. Het centrale team zorgt voor de zaken als het contact met opvanglocatie en het regiobestuur of groepsbestuur, de financiën en de aansturing van de vrijwilligers.

Opzet van een 'opkomst'

Realiseer je dat niet ieder kind bekend is met Scouting. De opzet die je gewend bent met een opening en sluiting, andere vaste momenten en regels kun je niet aanhouden. Vlag hijsen en dat soort gewoonten kun je beter weglaten. Het is allemaal veel te hoog gegrepen. Als je de 'opkomst' op je eigen clubhuis houdt, kun je wel een vaste begintijd aanhouden, maar ga er niet vanuit dat alle kinderen keurig op tijd komen.

Als je de activiteiten organiseert op een opvanglocatie, kun je met een vlag of iets degelijks de plek aangeven. Met een eenvoudige yell "1-2-3-Scouting" kun je duidelijk maken dat je begint. Ga er niet vanuit dat de kinderen keurig op tijd verschijnen en de hele 'opkomst' blijven. Soms begin je met een paar kinderen. Andere kinderen zien de activiteit en sluiten aan en in een kwartier heb je misschien wel vijftig kinderen. En als ze geen zin meer hebben, gaan ze uit zichzelf weer weg.

Niveau van activiteiten

Stel je ambitie en het niveau van je opkomst naar beneden bij. Ingewikkelde activiteiten waarvoor je veel moet uitleggen zijn te hoog gegrepen. Je activiteit moet je met een paar woorden of gebaren kunnen uitleggen, zodat het makkelijk wordt opgepakt. Het is beter als het meteen duidelijk is wat de bedoeling is.

Het komt erop neer dat je een plan maakt en vervolgens improviseert. Flexibel inspelen op wat er gebeurt. Dan kan er heel veel.

Eigenlijk is het de manier waar we als scouts goed in zijn, waardoor het toch een Scoutingactiviteit wordt.

Voorbeelden van activiteiten

Kies voor activiteiten waarbij kinderen ieder moment kunnen aansluiten en weer afhaken.

Deze activiteiten blijken goed te werken:

Binnen: Knutselen met papier, stiften, scharen, Scooby-Doo, noem het op. Alom bekende bordspelen.

Buiten: blok-, zak-, steltlopen noem maar op. Spelletjes die kinderen ook op het schoolplein spelen: tikkertje, verstoppertje, hinkelen, touwtjespringen. Eenvoudige, alom bekende balspelen.

Touwtrekken. En met een dik touw heb je maar zo een schommel in de boom.

Financiën

Voor de activiteiten zul je enkele materialen moeten aanschaffen. Er zullen ook bijkomende kosten worden gemaakt. Stel daarvoor een begroting op en zorg ervoor dat deze wordt meegenomen in de totale begroting van je groep of regio. Ga vervolgens met het budget om zoals je dat ook met het budget van een speltak zou doen. Dus met een penningmeester en een eindrekening.

Zorg ervoor dat de materialen die je aanschafft ook worden 'gelabeld' als jullie materialen, zodat het niet op de groep of ergens in de regio rondslingert en anderen er ongevraagd gebruik van maken.

Het initiatief om activiteiten voor de kinderen te organiseren, leent zich zeer goed voor gemeentelijke subsidies en geldacties zoals crowdfunding. Ook hierbij helpt het dat je een begroting hebt, zodat je concreet kunt aangeven waar je geld voor nodig hebt.

Do's en Don'ts

Je vraagt niet naar achtergronden en diept persoonlijke situaties niet uit. Je begint geen discussie over de oorlog of politiek. We zijn daarin geen expert en de activiteiten zijn er juist voor de afleiding.

Je bent te gast op de opvanglocatie en hou je dus aan de regels van de opvanglocatie.

Voor je eigen activiteiten stel je duidelijke regels:

- Kinderen mogen niet zomaar gereedschappen en materialen pakken. Je geeft dat als staf en je zorgt ervoor dat de kinderen het ook weer teruggeven als ze klaar zijn met de activiteit.
- Het resultaat van het knutselen mogen ze houden.

Let op je spullen! Het is geen onwil, de vluchtelingen staan in overlevingsmodus en dan is het soms 'pakken wat je pakken kan'.

Je draagt tijdens de activiteiten je Scoutfit. Dit is voor de herkenbaarheid.

Tips

Als er ruzie ontstaat tussen kinderen die je zelf niet kunt oplossen, dan kun je de ouders erbij betrekken.

Leg vast wat je doet en hebt gedaan. Dat is verstandig voor eventueel latere momenten dat je dit wilt doen voor groepen vluchtelingen. Besef ook dat je iets bijzonders doet waar later op teruggekeken zal worden.

Laat je waardering aan de vrijwilligers blijken. Dat kan met de badge Scouts for Ukraine 2022. De opbrengst van deze badge gaat naar de Nationale Scoutingorganisaties in Oekraïne.

Draag naar buiten toe uit dat je dit als Scoutinggroep of -regio doet. Je doet dit niet om nieuwe leden te werven, maar je mag zeker de publiciteit zoeken om te laten zien waar je als Scouting voor staat.